

Försäljning av handelsgödselmedel 2002/03

Inledning

Försäljningen av handelsgödselmedel sammanställs årligen vid Statens jordbruksverk. Försäljningen av ton vara och dess växtnäringsinnehåll har erhållits via enkät till de företag som registrerats som avgiftsskyldiga hos skattemyndigheten.

Tabeller och diagram;

Diagram 1	Försäljning av handelsgödsel, uttryckt i kvantitet vara
Diagram 2	Försäljning av handelsgödsel, uttryckt i kvantitet växtnäringsämne
Diagram 3	Jordbrukets beräknade kostnader för handelsgödsel
Tabell 1	Försäljning av handelsgödselmedel med fördelning på viktigare sorter, uttryckt i kvantitet vara, ton
Tabell 2	Försäljning av handelsgödsel, uttryckt i kvantitet renväxtnäring, mkg
Tabell 3	Jordbrukets och trädgårdsnäringsens beräknade kostnader för handelsgödsel, mkr
Tabell 4	Prisutvecklingen på handelsgödselmedel

Resultat

Under 2002/2003, dvs. 1 juli 2002 - 30 juni 2003, uppgick försäljningen till 880 mkg handelsgödsel, en minskning med drygt 1 procent jämfört med föregående år. Uttryckt i rena växtnäringsämnen minskade försäljningen av kväve med 3 procent till 180 mkg, fosfor med knappt 1 procent till 16 mkg, kalium med 1 procent till 36 mkg. Försäljningen av svavel uttryckt i rena växtnäringsämnen ökade med 2 procent till 23 mkg. Tillförseln av tungmetallen kadmium som stadigt minskat under senare år ökade något mellan de två senaste åren och uppgick 2002/03 till 151 kg. Påpekas bör dock att vid jämförelse med ett genomsnitt för de senaste 5 åren ligger kadmiumhalten på en väldigt låg nivå.

Försäljningen av kvävegödselmedel minskade med drygt 3,3 mkg kväve jämfört med 2001/02 och är därmed den lägsta försäljningen sedan 1960-talet. Inför odlingsssäsongen 2003 ökades rekommenderad kvävegiva något för flertalet grödor, som en direkt följd av att priset på kväve sänktes 2002/03.

Vintersäsongen 02/03 var ovanligt nederbördsfattig vilket ledde till att kväveinnehållet i marken våren 2003 var märkbart högre än normalt och därmed rekommenderade flera rådgivningsaktörer lägre kvävetillförsel än normalt. Våren/sommaren 2003 blev dock tämligen fuktig och förorsakade en del förlusten som i sin tur ledde till viss kompletteringsgödsling.

Övergången till ekologisk odling minskar användningen av mineralgödsel. Ekoarealen ökade från 2002 till 2003 med 24 000 ha, varav hälften utgjordes av vall. Byte av odlingsystem kan endast förklara en mindre del av den förändrade användningen av mineralgödsel.

Jordbruksverket och jordbruksnäringen driver tillsammans rådgivningskampanjen "Greppa näringen" där huvudbudskapet är anpassad gödsling. Vid många rådgivningsbesök på djurgårdar framkommer att det går att utnyttja stallgödseln bättre och att kompletteringen med mineralgödsel kan dras ner. Viss påverkan på inköpen kan redan ha uppnåtts och på sikt bedöms effekten bli påtaglig.

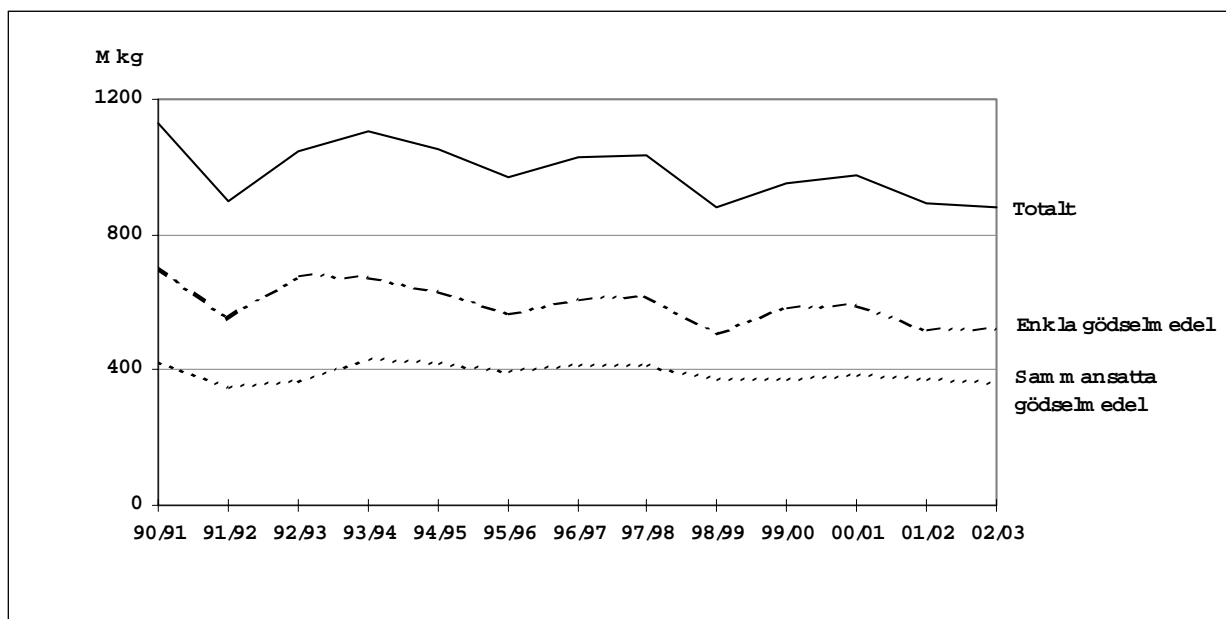
Det finns alltså flera orsaker till den konstaterade utvecklingen men sannolikt har rådgivningen om anpassad gödsling och information om det höga mineralkväveinnehållet i marken haft inverkan när det gäller inköpen av mineralgödsel.

Kvantitet vara

Försäljningen av handelsgödsel under 2002/03 uttryckt i kvantitet vara uppgick till 880 mkg, vilket framgår av diagram 1 samt tabell 1. Totalt minskade försäljningen med 1 procent eller med nästan 12 mkg jämfört med föregående års försäljning.

Av den totala försäljningen bestod 59 procent av enkla kväve-, fosfor-, kalium- och svavelgödselmedel (N, P, K resp S) och 41 procent av sammansatta gödselmedel av typ NP, NK, PK och NPK. Försäljningen av enkla gödselmedel har beräknats till 521 mkg, en obetydlig ökning jämfört med 2001/02. Sammansatta gödselmedel minskade med 3 procent och uppgick till 359 mkg.

Diagram 1. Försäljning av handelsgödsel uttryckt i kvantitet vara

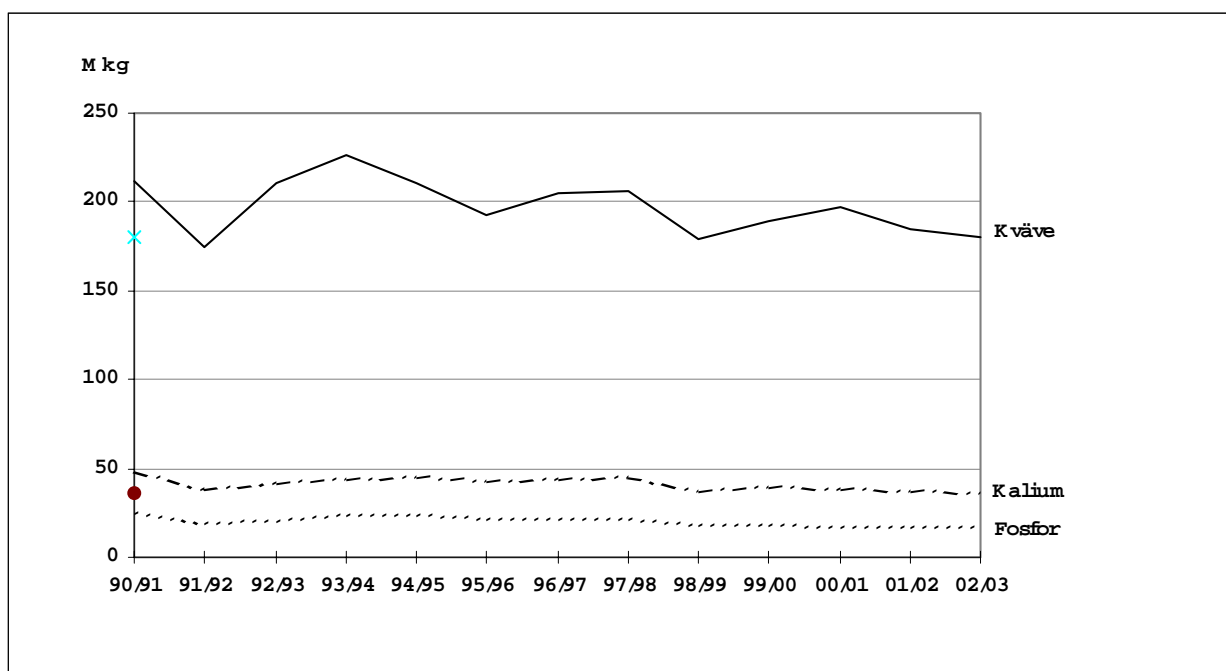

Kvantitet växtnäring

Försäljningen av handelsgödselmedel uttryckt i kvantitet växtnäringssämne uppgick, som framgår av diagram 2 och tabell 2, år 2002/03 till 180 mkg kväve (N), 16 mkg fosfor (P), 36 mkg kalium (K) och 23 mkg svavel (S). I produkterna som innehåller fosfor ingick sammanlagt 151 kg kadmium.

Jämfört med 2001/02 minskade försäljningen av kväve omräknad till ren växtnäring med nästan 5 mkg, en minskning med 3 procent. Försäljningen av fosfor minskade med 1 procent, kalium med 1 procent. Försäljningen av svavel uttryckt i ren växtnäring ökade med 2 procent jämfört med 2001/02.

Diagram 2. Försäljning av handelsgödsel uttryckt i kvantitet växtnäringssämne

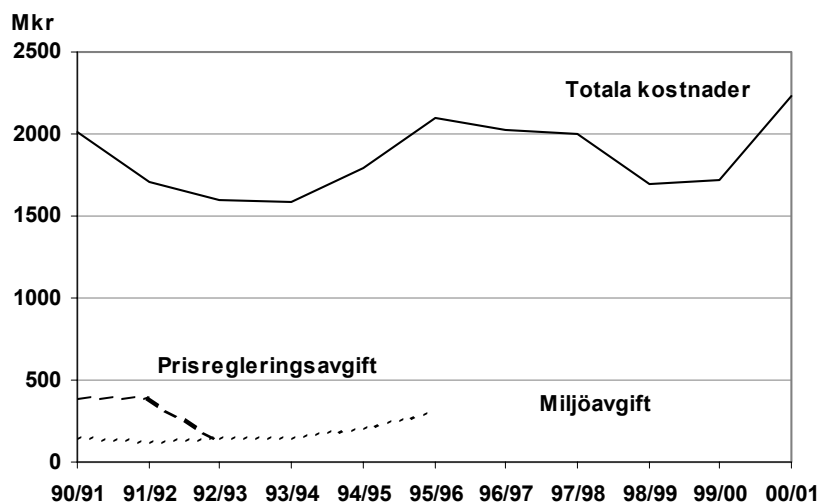
Prisutvecklingen

I jordbrukets produktionsmedelsprisindex, PM-index, som beräknas av Jordbruksverket, ingår en delindexserie för handelsgödsel som återspeglar den rena prisutvecklingen vid oförändrat försäljningsmönster. Effekten av förändrade relationer mellan olika slag av handelsgödsel påverkas således inte denna prisindexserie. Från och med januari 1995 ingår även jordförbättringsmedel i denna delindexserie. Detta påverkar dock indexserien endast marginellt. Som framgår av tabell 4 minskade enligt denna indexserie priserna under 2002/03 med 5 procent jämfört med året innan.

Jordbrukets och trädgårdsnäringens kostnader

För år 2001/02 har inga beräkningar gjorts av jordbrukets och trädgårdsnäringens kostnader. Tabell 3 har därför år 2000/01 som senaste beräknade året.

Diagram 3. Jordbrukets beräknade kostnader för handelsgödsel

Tabell 1. Försäljning av handelsgödselmedel med fördelning på viktigare sorter uttryckt i kvantitet vara, ton

Enkla gödselmedel	1996/97	1997/98	1998/99	1999/00	2000/01	2001/02 <i>Reviderat</i>	2002/03
Kvävegödselmedel							
Kalksalpeter, N 15,5	280 486	287 062	228 886	286 217	266 675	213 778	221 281
Chilesalpeter, N 16	1 504	1 393	1 197	952	919	836	500
Na-salpeter/Probeta, N 20	18 177	13 254	11 681	10 706	10 386	9 461	8 975
Ammonsulfat, N 21	1 086	1 019	1 269	591	7 852		732
N 22							1 898
ASN, N 26	26 410	12 550	8 958	7 083	4 148	6 627	1 747
Kalkammonsalpeter/Axan, N 26/27/28	175 558	209 463	166 077	205 869	235 495	198 981	238 828
Ammoniumnitrat N 34	90 024	78 944	76 318	55 011	51 224	75 638	33 498
Urea, N 46	1 104	889	745	655	553	484	382
Kvävelösning, N 25/30	4 399	2 631	3 111	3 772	2 036	1 641	1 083
Flytande ammoniak	230	142	178	116	137	147	107
N 4						1 660	
Diverse sorter)))))))
S:a kvävegödselmedel	598 978	607 347	498 420	570 972	579 425	509 253	509 031
Fosforgödselmedel							
Superfosfat, P 20	4 080	4 048	2 920	2 497	2 599	1 890	1 691
P 9)))))))
Diverse sorter)))))))
S:a fosforgödselmedel	4 080	4 048	2 920	2 497	2 599	1 890	1 691
Kaliumgödselmedel							
Kaliumklorid, K 50	1 560	3 146	2 236	2 504	2 621	1 862	2 464
Kalisalt, K 45	837						
Kaliumsulfat, K 42	675	640	542	692	691	549	689
Kalimagnesia, K 25	5 045	4 649	5 058	5 426	5 917	6 534	6 993
Kalimagnesia, K 23,2)))))))
Diverse sorter)))))))
S:a kaliumgödselmedel	8 117	8 435	7 836	8 622	9 229	8 945	10 146
Svavelgödselmedel							
S 12/13	264	270	181	173	155	165	
S 20/21	166	232	353	642	451	336	259
S:a Svavelgödselmedel	430	502	534	815	606	501	259
S:a enkla gödselmedel	611 605	620 332	509 710	582 906	591 859	520 589	521 127

1 Fr.o.m. 1995/96 har sorter med liten försäljning räknats samman med en större produkt med liknande växtnäringsinnehåll.

Tabell 1. Försäljning av handelsgödselmedel med fördelning på viktigare sorter uttryckt i kvantitet vara, ton

Sammansatta gödselmedel	1996/97	1997/98	1998/99	1999/00	2000/01	2001/02 <i>Reviderat</i>	2002/03
NP-gödsel							
NP 33-3/32-2							4 336
NP 27-5+S		30 287	23 248	16 055	15 885	10 307	12 842
NP 27-3	2 503						
NP 26-6	8 340						
NP 25-5+S	23 531						
NP 26-4	22 340	20 209	29 794	24 929	24 112	25 193	17 220
NP 24-7/23-7					1 057	4 106	2 415
NP 18-20	872		1 218	602	477	144	214
NP 18-1	2 475	1 829	1 445	1 377	946	536	913
NP 12-23	2 087	4 348	1 312	2 228	2 053	4 212	4 205
NP 0,8-0,4, övrigt	1 511						
Diverse sorter)))))))
S:a NP-gödsel	63 659	56 673	57 017	45 191	44 530	44 498	42 145
PK-gödsel							
PK 13-13	18 805	17 872	10 335	11 832	11 612	8 589	8 669
PK 11-21	25 968	24 071	16 633	16 693	12 511	10 851	10 537
PK 7-21, Cu							
PK 7-25	12 588	12 680	8 890	7 623	5 995	4 328	5 208
PK 6-15/6-13					1 001	2 447	1 339
PK 5-25	3 083	2 662	1 870	1 590	665	48	3
PK 5-17					1 255	2 352	810
PK 4-27		2 188	483	1 397	419	599	134
PK 4-21							
Diverse sorter)))))))
S:a PK-gödsel	60 444	59 473	38 211	39 135	33 458	29 214	26 700
NK-gödsel							
NK 34-4						668	
NK 32-4					2 412		
NK 27-4							586
NK 22-11	796						3 671
NK 21-11							
NK 20-15	7 479	8 974	7 545	8 843	7 033	8 153	3 524
NK 20-14							
NK 19-16	2 137						
NK 18-12				677	610	342	1 405
NK 15-8	961	707	782	1 077	1 560	1 693	1 900
NK 14-39	1 020						
NK 13-38/13-46		1 026	933	1 264	848	1 349	
NK 5-7					7 734		
NK 4-8							
Diverse sorter)))))))
S:a NK-gödsel	12 393	10 707	9 260	11 860	20 197	12 205	11 086

1 Fr.o.m. 1995/96 har sorter med liten försäljning räknats samman med en större produkt med liknande växtnäringssinnehåll.

Tabell 1. Försäljning av handelsgödselmedel med fördelning på viktigare sorter uttryckt i kvantitet vara, ton

	1996/97	1997/98	1998/99	1999/00	2000/01	2001/02 <i>Reviderat</i>	2002/03
NPK-gödsel							
NPK 26-3-4						3 073	4 003
NPK 25-3-5				19 539	25 511	26 916	14 144
NPK 24-4-5	15 268	15 862	16 199	10 352	8 850	9 076	24 231
NPK 24-3-7						2 475	
NPK 22-4-9	11 725	17 742	16 796	17 104	20 605	11 560	14 465
NPK 21-4-7/21-4-8	25 089	34 764	41 031	27 230	34 366	26 936	26 916
NPK 21-3-10	39 000	40 559	39 266	44 062	55 063	67 200	55 341
NPK 21-3-8					2 500		
NPK 20-6-8					1 166	1 887	4 416
NPK 20-4-8	70 437	68 164	57 318	62 568	44 401	51 445	56 962
NPK 20-3-5	21 995	13 609	11 727	3 106	2 064	911	
NPK 20-2-5	1 516	1 891	1 704	2 218	2 248	961	
NPK 18-6-12	6 142						
NPK 18-4-10, mikro	3 691	3 800				3 441	
NPK 18-3-12/17-3-12	4 794	5 921	6 809	7 395	6 767	5 304	2 774
NPK 17-7-14	4 767	4 165	1 976	2 422	1 858	3 225	3 031
NPK 17-6-10					1 606	3 155	4 684
NPK 17-4-13	26 121	31 594	26 374	22 989	21 320	19 874	21 737
NPK 17-4-12/17-3-12	5 002					249	1 775
NPK 17-2-5	1 656	2 007	1 950	1 429			
NPK 16-7-13							
NPK 16-4-7		8 677	12 560	11 588	3 463		480
NPK 15-4-7					9 633	12 895	12 417
NPK 15-3-23		2 264					
NPK 13-6-17	904						
NPK 13-2-8, trädgårdsgödsel	1 207	1 788			1 949		
NPK 12-5-14, mikro	4 478	3 810		3 720	3 901	3 735	4 083
NPK 12-4-17, mikro	1 496	2 217	3 266	2 756	2 945	348	
NPK 12-4-16	1 032						
NPK 11-10-11, div. trädgårdsgödsel						154	
NPK 11-5-18, mikro	10 563	13 097	11 925	12 950	13 387	12 723	15 103
NPK 11-5-17, mikro	2 826						
NPK 11-5-16, mikro	1 161						
NPK 11-2-7/11-2-8			1 874	2 042			
NPK 10-5-6				5 019	5 186	614	
NPK 8-7-16, mikro	5 331	5 410	3 989	2 223	1 673		
NPK 8-6-19, mikro		1 973					
NPK 8-6-17, mikro	1 821						
NPK 8-5-19	5 963	4 447	8 228	12 028	12 499	11 244	10 237
NPK 8-2-5					1 807		
NPK 7-2-5						5 068	
NPK 5-6-17, mikro	2 513	2 788	1 765				
NPK 6-5-6	3 615	2 272	2 871	2 124		484	
NPK 3-1-6							2 033
NPK 2-1-2							
Diverse sorter	1)	1)	1)	1)	1)		
S:a NPK-gödsel	280 113	288 821	267 628	274 864	284 768	284 953	278 831
S:a sammansatta gödselmedel	416 609	415 674	372 116	371 051	382 953	370 870	358 762
S:a gödselmedel totalt	1 028 214	1 036 006	881 826	953 957	974 812	891 458	879 889

1 Fr.om. 1995/96 har sorter med liten försäljning räknats samman med en större produkt med liknande växtnäringssinnehåll.

Tabell 2. Försäljning av handelsgödsel uttryckt i kvantitet ren växtnäring, mkg

	1996/97	1997/98	1998/99	1999/00	2000/01	2001/02 <i>Reviderat</i>	2002/03
Enkla gödselmedel							
Kväve (N)	134,9	135,6	112,8	124,2	128,6	116,7	113,4
Fosfor (P)	0,8	0,8	0,6	0,5	0,5	0,4	0,3
Kalium (K)	2,7	3,2	2,7	3,1	3,4	2,9	3,4
Svavel (S)	9,6	9,2	7,5	9,4	10,6	9,4	10,0
Sammansatta gödselmedel							
NP-gödsel							
Kväve (N)	15,9	14,3	14,6	11,4	11,3	10,9	10,6
Fosfor (P)	3,3	3,3	2,9	2,5	2,4	2,8	2,6
Svavel (S)	1,8	1,7	1,8	1,5	1,5	1,5	1,2
PK-gödsel							
Fosfor (P)	6,1	6,2	3,9	4,1	3,5	2,9	2,8
Kalium (K)	12,0	11,4	7,6	7,6	6,3	5,4	5,0
Svavel (S)	1,7	1,4	1,0	1,1	0,9	0,9	0,7
NK-gödsel							
Kväve (N)	2,3	2,0	1,7	2,2	3,0	2,3	2,2
Kalium (K)	2,0	1,8	1,5	1,9	2,1	1,8	1,5
Svavel (S)	0,1	0,0	0,7	0,1	0,1	0,0	0,2
NPK-gödsel							
Kväve (N)	51,5	53,7	50,1	51,6	54,0	54,9	53,9
Fosfor (P)	11,2	11,4	10,4	10,6	10,7	10,6	10,9
Kalium (K)	27,5	28,1	25,4	26,3	27,0	26,7	26,3
Svavel (S)	10,0	10,4	9,7	10,3	10,7	10,3	10,4
S:a sammansatta gödselmedel							
Kväve (N)	69,7	70,0	66,4	65,2	68,3	68,1	66,7
Fosfor (P)	20,7	20,8	17,2	17,1	16,6	16,4	16,3
Kalium (K)	41,6	41,3	34,5	35,7	35,4	33,8	32,9
Svavel (S)	13,6	13,5	13,2	12,9	13,2	12,7	12,6
S:a gödselmedel							
Kväve (N)	204,6	205,6	179,2	189,4	196,9	184,8	180,1
Fosfor (P)	21,5	21,7	17,8	17,6	17,1	16,7	16,6
<i>kg kadmium</i>	<i>333,0</i>	<i>334,0</i>	<i>216,0</i>	<i>174,0</i>	<i>175,0</i>	<i>141,0</i>	<i>151,0</i>
Kalium (K)	44,2	44,5	37,3	38,9	38,8	36,8	36,3
Svavelinnehåll (S) ¹	23,3	22,7	20,7	22,4	23,8	22,1	22,6

¹ Avser både svavelinnehållet i mineralgödselmedlen och ren svavelgödselmedel.

Tabell 3. Jordbrukets och trädgårdsnäringens beräknade kostnader för handelsgödsel, mkr

	1994/95	1995/96	1996/97	1997/98	1998/99	1999/00	2000/01
Enkla gödselmedel							
Kvävegödselmedel (N)	944,3	1 089,1	1 060,8	1 029,3	824,7	862,8	1 131,3
Fosforgödselmedel (P)	15,4	10,1	8,7	9,0	6,8	5,8	6,6
Kaliumgödselmedel (K)	17,9	18,5	18,7	19,5	19,1	21,2	23,8
Svavelgödselmedel (S)			0,8	1,2	1,2	1,9	1,4
Sammansatta gödselmedel							
NP-gödselmedel	123,4	141,8	151,0	135,3	135,9	95,0	108,7
PK-gödselmedel	131,7	139,7	117,2	117,3	78,0	77,9	77,1
NK-gödselmedel	31,0	32,1	28,8	24,7	21,3	32,2	38,4
NPK-gödselmedel	618,7	670,0	638,1	662,0	612,7	623,4	842,1
Totalt	1 882,4	2 101,3	2 024,1	1 998,3	1 699,7	1 720,1	2 229,5

Tabell 4. Kostnader och prisutvecklingen på handelsgödselmedel

År	Jordbrukets kostnader, mkr	Jordbrukets och trädgårdsnäringens kostnader, mkr	Prisförändring, % ¹	Därav handelsgödselavgifter, mkr	
				Prisregleringsavgift	Miljöavgift
1989/90	2 142	2 255	- 1	336	154
1990/91	2 008	2 114	+ 10	396	145
1991/92	1 708	1 798	+ 4	391	118
1992/93	1 593	1 677	- 21	2125	141
1993/94	1 584	1 667	- 5	-	142
1994/95	1 788	1 882	+ 18	-	206
1995/96	-	2 101	+ 14	-	-
1996/97	-	2 024	- 5	-	-
1997/98	-	1 998	- 2	-	-
1998/99	-	1 699	- 3	-	-
1999/00	-	1 720	- 6	-	-
2000/01	-	2 230	+ 19	-	-
2001/02	-	-	+ 3	-	-
2002/03	-	-	- 5	-	-

¹ Medelpris under gödselåret jämfört med föregående gödselår för handelsgödsel och kalk enligt delindex i PM-index. Fr. o. m. januari 1995 delindex för handelsgödsel och jordförbättringsmedel.

² Prisregleringsavgiften på handelsgödselmedel upphörde fr.o.m den 1 december 1992.